

Τίτλος: ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Κωδ.αναγν: Α.Ε. 43/98

Ημερ. παραγ: 1895-1927 (φωτογραφικό-εικαστικό έως 1962)

Μέγεθος: 1 φάκελος

Πλαίσιο παραγωγής

Παραγωγός (-οί): Γεράσιμος Καραπάνος

Βιογραφικό σημείωμα:

Ο Γεράσιμος Καραπάνος (1880-1927), ήταν γιος του Ιωάννη και της Ευφροσύνης Μαυρομμάτη. Η καταγωγή του παππού του Γεράσιμου Καραπάνου ήταν από την Άρτα και της μητέρας του από την Αρκαδία. Είχε δύο ακόμη αδέρφια τον Περικλή και την Μαρία μετέπειτα σύζυγο Σπύρου Στύλου. Η οικογένειά του κατοικούσε στην Αθήνα στην οδό Σταΐκου και Καπλανών. Ο ίδιος σπούδασε στο Παρίσι στην Ecole Nationale Supérieure des Mines. Συνέχισε τις σπουδές του στη Λιέγη (1901) ενώ το 1902 βρίσκεται πάλι στο Παρίσι. Οι σπουδές του πραγματοποιήθηκαν με την αρωγή και την προστασία του αδελφού του πατέρα του Κωστή¹, ο οποίος είχε παντρευτεί την Μαρία Χρηστάκη Ζωγράφου (1847-1901), και είχε αποκτήσει μαζί της τέσσερα παιδιά τον Πύρρο, τον Αλέξανδρο, την Ελένη και τη Ζωή.

Ο Γεράσιμος το 1908 παντρεύτηκε την Ερμιόνη Μαυρομμάτη από τη Μερσίνα της Μικράς Ασίας (η καταγωγή του πατέρα της Κωνσταντίνου ήταν από την Πάφο και της μητέρας της Αθηνάς Ρούσου από την Τήνο). Ο Κωνσταντίνος Μαυρομμάτης ήταν μέγας ευεργέτης της κοινότητας Μερσίνας και είχε ιδρύσει εκεί τα Μαυρομμάτεια εκπαιδευτήρια. Η Ερμιόνη είχε άλλα οκτώ αδέρφια: την Ελένη Ταχιντζή, την Μαριγώ Κρίστιμαν, τον Χριστόφορο, την Αργυρώ Αλιβιζάτου, την Καλλιόπη Ισαακίδη, τον Ανδρέα, τον Αντώνη και τον Γιώργο. Ο Γεράσιμος και η Ερμιόνη απέκτησαν δύο παιδιά, τον Κώστα και την Φρόσω.

Εργάστηκε για τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις των αδελφών Ράλλη στη Μ. Ασία και συνεργάστηκε με τον Γεώργιο Ζερβουδάκη στην αναζήτηση χρυσού στην Αφρική και σε επιχειρήσεις του ίδιου στην Μικρά Ασία και στην Αίγυπτο. Ο Ζερβουδάκης όμως χρεωκόπησε το 1911 και η οικονομική κατάσταση του Καραπάνου επιδεινώθηκε σοβαρά. Από το 1910 είχε εγκατασταθεί στην Αλεξάνδρεια και είχε ένα κτήμα στη Σιρέουα, το οποίο εκμεταλλεύταν οικονομικά.

Έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς Πολέμους και στην απελευθέρωση των Ιωαννίνων όπου και τον ζωγράφησε η Θάλεια Φλωρά-Καραβία.

Ήταν δημοτικιστής, φίλος και χορηγός του Γεώργιου Σκληρού, γνώριμος του Καβάφη, ανήκε στον κύκλο του περιοδικού *Γράμματα* της Αλεξάνδρειας και πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Εκπαιδευτικού Ομίλου Αιγύπτου ο οποίος υπηρετούσε ανάλογους μεταρρυθμιστικούς στόχους με τον ομώνυμο ελλαδικό.

Ιστορικό διατήρησης / διαδικασία πρόσκτησης: Δωρεά από τη Φρόσω Καραπάνου, κόρη του Γεράσιμου (Οκτώβριος 1998). Σύμφωνα με πληροφορία της Φρόσως Καραπάνου το υπόλοιπο αρχείο της οικογένειας καταστράφηκε από την ίδια.

Περιεχόμενο

¹ Ο Κωστής Καραπάνος (1840-1914) διετέλεσε βουλευτής Άρτας (1881-1912), υπουργός των κυβερνήσεων Δεληγιάννη: Οικονομικών (1890-1891), Ναυτικών (1902-1903), Δικαιοσύνης και προσωρινά Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδύσεως (1904-1905), ίδια υπουργική θέση στην κυβέρνηση Δημητρίου Ράλλη (1905). Ο γιος του Αλέξανδρος ανέλαβε δύο φορές το υπουργείο Εξωτερικών (κυβέρνηση Νικόλαου Καλογερόπουλου 3/9/1916-27/9/1916 και κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου 4/7/1928-7/6/1929).

Ο Περικλής Καραπάνος δικηγόρος, αδελφός του Γεράσιμου, αναμίχθηκε επίσης στην πολιτική κυρίως στη Βενιζελική παράταξη. Διετέλεσε αντιπρόεδρος της έκτακτης συνόδου της Βουλής (21/11/1905-30/1/1906), γραμματέας της Α΄ διπλής αναθεωρητικής Βουλής (1/9/1910-12/10/1910) και υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων στην κυβέρνηση Παπαναστασίου (26/5-5/6 1932).

Παρουσίαση περιεχομένου:

Οικογενειακή αλληλογραφία του Γεράσιμου Καραπάνου: επιστολές προς τους γονείς και τα αδέρφια του κυρίως από την περίοδο των σπουδών του στην Ευρώπη (κυρίως Παρίσι) 1894-1902, από τη Μικρά Ασία, την Αβησσυνία και την Αίγυπτο (1903-1925), επιστολές προς τη σύζυγό του Ερμιόνη 1908-1927, οικογενειακές φωτογραφίες και φωτογραφίες ελληνικών εκπαιδευτηρίων Αλεξάνδρειας, εικαστικό υλικό (σχέδια John Craxton, πίνακας Θάλειας Φλωρά-Καραβία, πορτρέτο Φώτιου Καραπάνου). **Βλ. αναλυτική περιγραφή.**

Σύστημα ταξινόμησης: Χρονολογική κατά παραλήπτη (οικογένεια, Ερμιόνη) και κατά είδος τεκμηρίων (αλληλογραφία-φωτογραφίες-σχέδια).

Συμπληρωματικές πηγές

Ε.Λ.Ι.Α.: Αρχεία οικογενειών Μαυρομμάτη, Πύρρου Καραπάνου, οικογένειας Δεληγεώργη. Το αρχείο της οικογένειας Μαυρομμάτη (ένας φάκελος, 1924-1942) προέρχεται από τα κατάλοιπα της Ερμιόνης Καραπάνου, συζύγου του Γεράσιμου και αφορά τις προσπάθειες των κληρονόμων του Κωνσταντίνου Μαυρομμάτη από τη Μερσίνα να τακτοποιήσουν το θέμα της αποζημίωσης για τη χαμένη περιουσία τους μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Έχει δωρηθεί από τη Φρόσω Καραπάνου το 1994, έχει ταξινομηθεί από τις ιστορικούς Έφη Κάννερ και Αιμιλία Σαλβάνου και περιληφθεί στον κατάλογο μικρασιατικών αρχείων του Ε.Λ.Ι.Α. που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Το αρχείο του Πύρρου Καραπάνου (ένας φάκελος, 1916-1945), εξαδέλφου του Γεράσιμου, γιου του Κωστή Καραπάνου και της Μαρίας Χρηστάκη Ζωγράφου, προέρχεται από αγορά και περιλαμβάνει τεκμήρια από την οικονομική και πολιτική του δραστηριότητα.

Άλλοι φορείς: Σύμφωνα με τον «κατάλογο μικρασιατικών αρχείων του Ε.Λ.Ι.Α.» που πραγματοποιήθηκε από ερευνητική ομάδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, στοιχεία για την οικογένεια Μαυρομμάτη περιλαμβάνονται στους Κώδικες Ταμείου Ανταλλαξίμων ΓΑΚ:402 V 100, 403 IV 99, 404 VII 104, 405 VIII 106, 407 (σ.19), 408 (σ.2).

Παρατηρήσεις

Παρατηρήσεις:

- Οι φωτογραφίες παρέμειναν στον φάκελο του αρχείου εκτός από τη νεκρική φωτογραφία του Κωνσταντίνου Μαυρομμάτη που εντάχθηκε στη συλλογή νεκρικών φωτογραφιών που συγκροτεί ο Μάνος Χαριτάτος. Ο πίνακας της Θάλειας Φλωρά Καραβία και η προσωπογραφία του Φώτιου Καραπάνου φυλάσσονται επίσης στο γραφείο του Μάνου Χαριτάτου.

- Το υλικό που βρισκόταν στην κατοχή της Φρόσως Καραπάνου επεξεργάστηκε η Ρένα Σταυρίδη-Πατρικίου και στοιχεία του χρησιμοποιήσε στη μελέτη της *Ο Γ. Σκληρός στην Αίγυπτο. Σοσιαλισμός, Δημοτικισμός και μεταρρύθμιση*. Αθήνα, Ιστορική Βιβλιοθήκη Θεμέλιο, 1988.

Θεματολογία

Μικρά Ασία, Ελληνική Κοινότητα Αλεξάνδρειας

Φάκελος 1. Κατάλοιπα Γεράσιμου Καραπάνου

1.1 Οικογενειακή αλληλογραφία (1895-1902)

Επιστολές του Γεράσιμου Καραπάνου προς τους γονείς και τα αδέρφια του από την περίοδο των σπουδών του στο Παρίσι στην Ecole Nationale Supérieure des Mines (1895-1900) και στη Λιέγη (1901). Αχρονόγητες επιστολές από την περίοδο των σπουδών στο Παρίσι.

Οι επιστολές προς τους γονείς αναφέρονται κυρίως σε γεγονότα και συνθήκες των σπουδών του, την πρόοδο, την οικονομική διαχείριση και τις ελληνικές οικογένειες και πρόσωπα που συναναστρεφόταν (αναφέρονται πρόσωπα των οικογενειών Δεληγεώργη, Στεφάνου, Μακκά, Δεληγιάννη, Φιλαδέλφεια, Δραγούμη, Ξύδη, Θεοδωρακάκη, Τσαπάλου κ.ά.). Συχνά αναφέρεται στα γεγονότα της γαλλικής ή ελληνικής επικαιρότητας (πόλεμος 1897, δίκη Ζολά για την υπόθεση Ντρέφους, απόπειρα εναντίον βασιλέως Γεωργίου).

1.2 Οικογενειακή αλληλογραφία (1903-1925)

Επιστολές του Γ.Κ. προς τους γονείς και τα αδέρφια του, σχετικές με την επαγγελματική του σταδιοδρομία ως πολιτικός μηχανικός μεταλλείων (ingenieur civil des mines), τη διαμονή και τις προσπάθειές του να αποκατασταθεί οικονομικά και επαγγελματικά στην Αίγυπτο.

-Από Βαλία-Karaidin, μεταλλευτικές επιχειρήσεις των αδελφών Ράλλη (14/12/1903-19/7/1906).

-Από Αβυσσηνία, αναζήτηση χρυσού με τον Ζερβουδάκη (27/2/1907-23/10/1907 ή 2/12/1908;).

-Από Μικρά Ασία (Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Μερσίνα), επιχειρήσεις Ζερβουδάκη (7/7/1908-22/7/1909).

-Από Αίγυπτο (Κάιρο, Αλεξάνδρεια, Ιμπραημία, 21/12/1912-23/12/1925). Στην Αίγυπτο επιδόθηκε στην καλλιέργεια κτημάτων (αναφέρονται φυτό Sisal, βαμβάκι, ρύζι). Το 1912 η επαγγελματική του δραστηριότητα διακόπηκε προσωρινά από την επιστράτευση και τη συμμετοχή του στους Βαλκανικούς Πολέμους.

1.3 Επιστολές προς Ερμιόνη Καραπάνου (1909-1927)

Οι επιστολές προς τη σύζυγό του αναφέρονται στις επαγγελματικές του δραστηριότητες και προσπάθειες και στην οικονομική δυσκολία που του προκάλεσε η χρεωκοπία του Γεωργίου Ζερβουδάκη το 1911.

1.4 Σημειώσεις Βυζαντινής Ιστορίας

Σημειώσεις βυζαντινής ιστορίας του Γεράσιμου Καραπάνου στη γαλλική γλώσσα.

1.5 Φωτογραφίες

Φωτογραφίες των οικογενειών Καραπάνου και Μαυρομμάτη: πορτρέτο και νεκρική φωτογραφία Κωνσταντίνου Μαυρομμάτη, κατοικία οικογένειας Ιωάννη Καραπάνου, Γεράσιμος και Ερμιόνη Καραπάνου στις Πυραμίδες, Ελευθέριος Βενιζέλος, αθλητικοί αγώνες στην Αλεξάνδρεια όπου παρίστανται η Άννα Παπαδοπούλου-Μάνα του Στρατιώτη, ο Κωνσταντίνος Σαλβάγος κ.ά., τοπία Αιγύπτου, ελληνικά σχολεία Αλεξανδρείας (1924-1930).

Υποφάκελος 1.6 Εικαστικό υλικό

Δύο σχέδια και δύο μικρά χαρακτηριστικά του ζωγράφου John Craxton (1952-1962).

Πίνακας της Θάλειας Φλωρά-Καραβία που απεικονίζει τον Γεράσιμο Καραπάνο και προσωπογραφία (χαρακτικό) του Φώτιου Καραπάνου με ένδειξη «Senator of the Greek Government in 1822, Governor of the island of Naxia in 1824». *[Οι δύο πίνακες αναρτήθηκαν στο γραφείο του Μάνου Χαριτάτου].*

Οι φωτογραφίες των σχολείων της Αλεξάνδρειας και τα σχέδια του Craxton προέρχονται από το προσωπικό αρχείο της Φρόσως Καραπάνου.